

EL HİJYENİ PROGRAMINDA ÇOK MODELLİ EL HİJYENİ GELİŞTİRME STRATEJİSİNİN UYGULANMASI: SANDIKLI DEVLET HASTANESİ ÖRNEĞİ

Ahmet Atasoy¹, Salim Aksoy²

Özet

Bu çalışmanın amacı, Sandıklı Devlet Hastanesinde uygulanan el hijyeni programındaki çok modellenli el hijyeni geliştirme stratejisinin uygulanmasını ve etkinliğini değerlendirmektir.

El hijyeni, hasta ve çalışan güvenliğinin temel konularındandır. El hijyeni programı, çalışanların davranış değişikliği ve kurumların kültür değişikliği öğelerini kapsamaktadır. El hijyeni programı başlamadan önce aylık sıvı sabun tüketimi $70,00 \pm 23,02$ litre iken, program başladıktan $143,75 \pm 61.05$ litreye yükselmiştir ($t = - 3,915$, $p = 0,032$).

El hijyeni programının başlamasıyla aylık $9,45 \pm 1,96$ litre alkol bazlı el antiseptiği tüketilmiştir. Alkol bazlı el antiseptiğini kullanma oranı % 71,4'tür. El hijyeni programı ile sıvı sabun tüketiminde % 104 artış olmuştur. El hijyenine uyum % 25,5 den % 50'e yükselmiştir.

Anahtar Kelimeler: El Hijyeni, El Hijyenine Uyum

IMPLEMENTATION MULTI – MODEL HAND HYGIENE DEVELOPMENT STRATEGY IN HAND HYGIENE PROGRAM: SANDIKLI STATE HOSPITAL PRACTICE

Abstract

The purpose of this study is to assess the implementation and efficiency of “Multi Model Hand Hygiene Develop Program” which is a part of Hand Hygiene Program in Sandıklı State Hospital.

Hand hygiene is one of the main subjects of patients and workers safety. Hand hygiene program includes changing the behaviors of the workers and culture of the corporations. Before the Hand Hygiene Program starts, monthly liquid soap consumption was $70,00 \pm 23,02$ liter while it became $143,75 \pm 61.05$ liter after the program starts ($t = - 3,915$, $p = 0,032$).

With the beginning of the Hand Hygiene Program, the alcohol based hand antiseptic solution's monthly consumption is $9,45 \pm 1,96$ liter. The alcohol based hand antiseptic solution's usage ratio is 71,4 %. By the Hand Hygiene Program liquid soap consumption increases as 104 %. The accordance to hand hygiene increased to 50 % from 25%.

Key Words: Hand Hygiene, Accordance to Hand Hygiene

¹ Sandıklı Devlet Hastanesi, aatasoy15@gmail.com

² Uz. Dr., Sandıklı Devlet Hastanesi

1. GİRİŞ

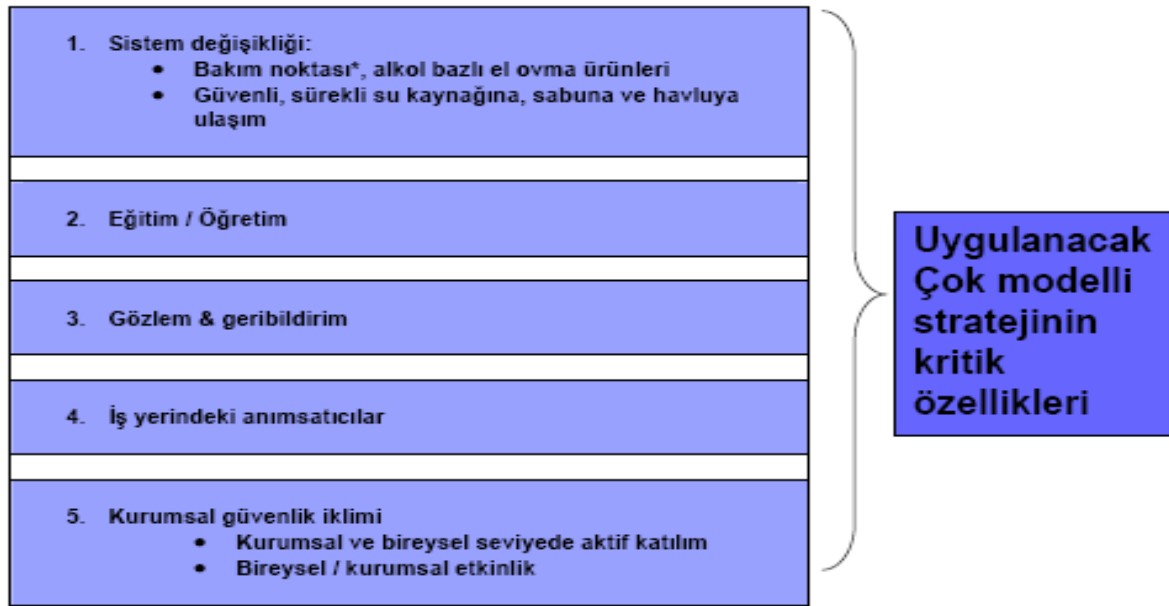
Hastane enfeksiyonları gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde önemli bir halk sağlığı problemidir. Hastane enfeksiyonlarının yaklaşık % 30- 40'ı önlenabilir (Meriç, 2008; Albay, 2005: 41). DSÖ yayınlarında, el hijyeninin ana önlem olduğu vurgulanmaktadır (performans.saglik.gov.tr, 2008).

El hijyeni programı, sağlık çalışanların davranışlarını değiştirme, kurumların kültür değişikliği öğelerini kapsamaktadır. Çok modellenli bir strateji, tüm sağlık kurum ve kuruluşlarında uzun vadeli el hijyeni düzenlemelerinin gerçekleştirmek için en güvenilir bir yöntemdir (performans.saglik.gov.tr, 2008: 12).

El hijyenini yıldan yıla daha da iyi bir hale gelmesini sağlamak, hastaların daha güvende olmasını temin etmek ve daha iyi el hijyeniyle önlenebilecek hastalıklardan zarar gören ve ölen hastaların gitgide azalmasını sağlamak üzere büyük bir aşama kaydedecektir.

Sağlık kuruluşlarında el hijyeni düzenlemelerini iyileştirmek için uygulanabileceği çok modellenli stratejinin kritik özellikleri aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Şekil 1. Çok modellenli stratejinin kritik özellikleri

Kaynak: Dünya Sağlık Örgütü Çok Modellenli El Hijyeni Geliştirme Stratejisi için Uygulama Kılavuzu, s. 11.

2. UYGULAMANIN AMACI

Sandıklı Devlet Hastanesinde uygulanan el hijyeni programındaki çok modellenli el hijyeni geliştirme stratejisinin uygulanmasını ve etkinliğini değerlendirmektir.

3. UYGULAMA YÖNTEMİ

Çok modellenli el hijyeni geliştirme stratejisinin uygulanmasında kullanılan araçlar aşağıda tabloda gösterilmiştir

Tablo 1. El hijyeni programında kullanılan araçlar

BİLEŞEN	KULLANILAN ARAÇLAR
Sistem Değişikliği	Tesis durum analizi formu Servis yapısı araştırılma formu Alkol bazlı ovma broşürleri
Eğitim ve Öğretim	Eğitim sunusu El hijyeni talimatı Beş adım poster Gözlemciler için el hijyeni gözlem kitapçığı
Gözlem ve Geri Bildirim	Tesis durum analizi formu El hijyeni gözlem formu SPSS istatistik paket programı
Çalışma Ortamında Hatırlatıcılar	Beş adım poster Uyarıcı posterler Ekran koruyucusu Hastane bilgi sisteminden mesaj
Güvenlik Kültürünün Teşvik Edilmesi	Tesis durum analizi formu Başhekimin el hijyen konulu mektubu Beş adım posterleri El hijyeni talimatı

Çok modellenli el hijyeni geliştirme stratejisinin uygulanmasında kullanılan formlarla toplanan veriler SPSS 11.5 versiyonunda değerlendirildi.

İstatistik analizlerde; yüzde, aritmetik ortalama $\pm$ standart sapma, bağımsız gruplarda t testi analizleri yapıldı.

4. UYGULAMA SÜRECİ

Dünya Sağlık Örgütü Çok Modellenli El Hijyeni Geliştirme Stratejisi için Uygulama Kılavuzunda açıklanan model hastanemiz şartlarına adapte edilerek 01.09.2008 tarihinde itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Uygulama süreci aşağıdaki tabloda özetlenmiştir

Tablo 2. El hijyeni programı uygulama süreci

ADIM	FAALİYETLER
Tesisin Hazırlanması	El hijyen sorumlusunun belirlenmesi El hijyeni plan ve programının hazırlanması (EK -1, EK-2) Tesis durum analizinin yapılması (EK-3) Gözlemcilerin belirlenmesi ve eğitimi Geçmiş yıllardaki sıvı sabun tüketiminin araştırılması
Taban Seviyesinin Değerlendirilmesi	Servislerdeki el hijyeni alt yapısının araştırılması (EK-4) El hijyeni bilgi, tutum ve uygulamalarının araştırılması (EK-5) El Hijyeni gözlemlerinin yapılması (EK-6) Sabun, kağıt havlu ve alkol kullanımının izlenmesi
Uygulama	El hijyeni talimatının revize edilmesi (EK-7) El hijyeninde beş adım posterinin hazırlanıp dağıtılması (EK- 8) İş ortamında el hijyeni hatırlatıcılarının hazırlanıp dağıtılması (EK- 9) Bilgisayar ekran koruyucu oluşturulması (EK-10)

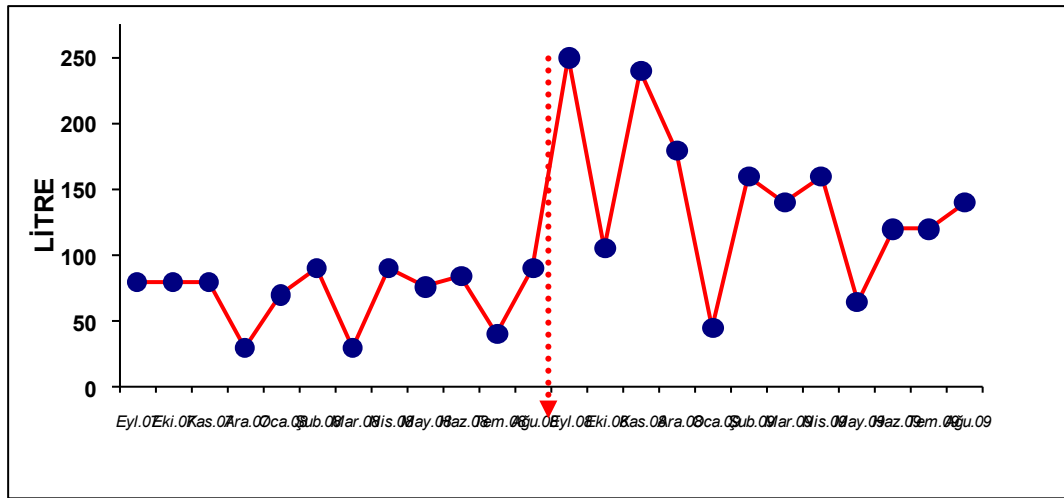
	Hastane Bilgi sisteminden çalışanlara mesaj gönderilmesi (EK-11) Tüm personele mektup gönderilmesi (EK-12) Eğitim materyallerinin hazırlanması Personel eğitimi (EK – 13) Alkol bazlı el antiseptik solüsyonu dağıtımı (EK -14)
İzleme Değerlendirme	El hijyeni programını değerlendirme anketinin uygulanması (EK- 15) Tesis Durum analizinin yapılması El hijyeni Gözlemleri Sıvı sabun, alkol tüketim araştırması
Programın Gözden Geçirilmesi ve Geliştirilmesi	Çalışma raporunun yazılması Program sonuçlarının çalışanlarla paylaşılması El Hijyeni gözlemlerinin yapılması Personel eğitimi

5. UYGULAMA SONUÇLARI

5. 1. Sıvı Sabun Tüketimi

El hijyeni programı başlamadan önce aylık sıvı sabun tüketimi $70,00 \pm 23,02$ litre iken, program başladıktan sonra aylık sıvı sabun tüketimi $143,75 \pm 61.05$ litreye yükselmiştir ($t = -3,915$, $p = 0,032$).

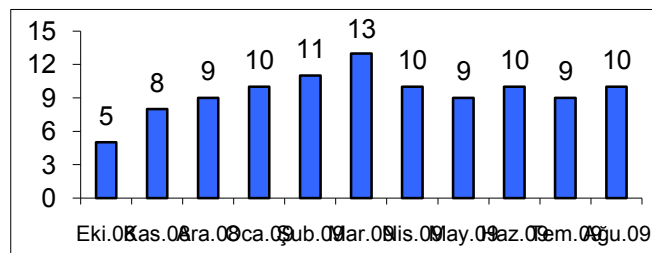
Grafik 1. El hijyeni programı öncesinde ve sonrasında aylık sıvı sabun tüketimi

5. 2. Alkol Bazlı El Antiseptiği Tüketimi

El hijyeni programı başladıktan sonra ortalama aylık $9,45 \pm 1,96$ litre alkol bazlı el antiseptiği tüketilmiştir.

Grafik 2. Alkol bazlı el antiseptiği tüketimi (litre)

5. 3. Alkol Bazlı El Antiseptiği Kullanma Durumu

Sağlık personeli arasında alkol bazlı el antiseptiğini kullanma oranı % 71,4'tür.

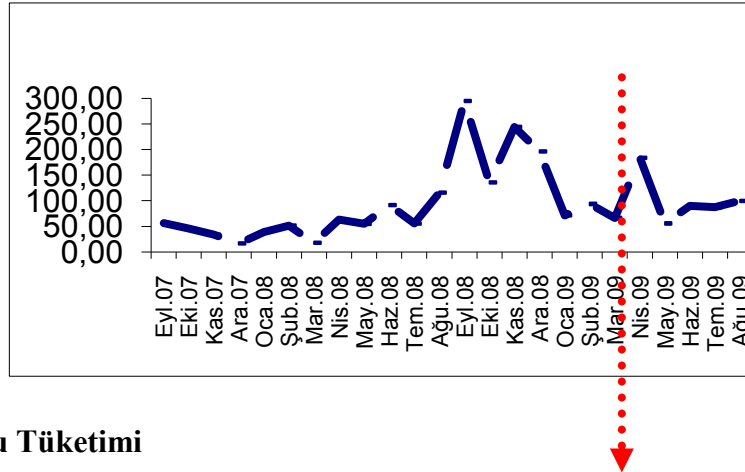
Tablo 3. Alkol bazlı el antiseptiği kullanma durumu

UNVAN	KULLANAN		KULLANMAYAN		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
HEKİM	15	71,4	6	28,6	21	100,00
HEMŞİRE	47	73,4	17	26,6	64	100,00
SAĞLIK MEMURU	28	68,3	13	31,7	41	100,00
TOPLAM	90	71,4	36	28,6	126	100,00

5. 4. Yatılan Gün Başına Ortalama El Hijyeni Ürünlerinin Tüketimi

El hijyeni programı başlamadan önce yatılan gün başına tüketilen el hijyeni ürün tüketimi $53,40 \pm 28,24$ ml iken, program başladıktan sonra $131,04 \pm 81,86$ ml ' e yükselmiştir ($t = -3,106$, $p = 0,002$).

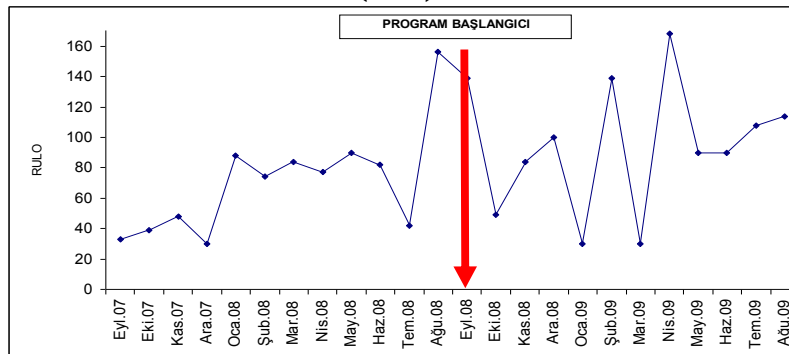
Grafik 3. Yatılan gün başına tüketilen el hijyen ürün miktarı (ml)

5. 5. Kâğıt Havlu Tüketimi

El hijyeni programı başlamadan önce ortalama aylık kâğıt havlu tüketimi $70,25 \pm 35,31$ rulo iken, iken program başladıktan $95,08 \pm 43,16$ rulo ya yükselmiştir ($t = -1,542$ $p = 0,137$).

Grafik 4. El hijyeni programı başlamadan önce ve sonrasında kâğıt havlu tüketimi (rulo)*

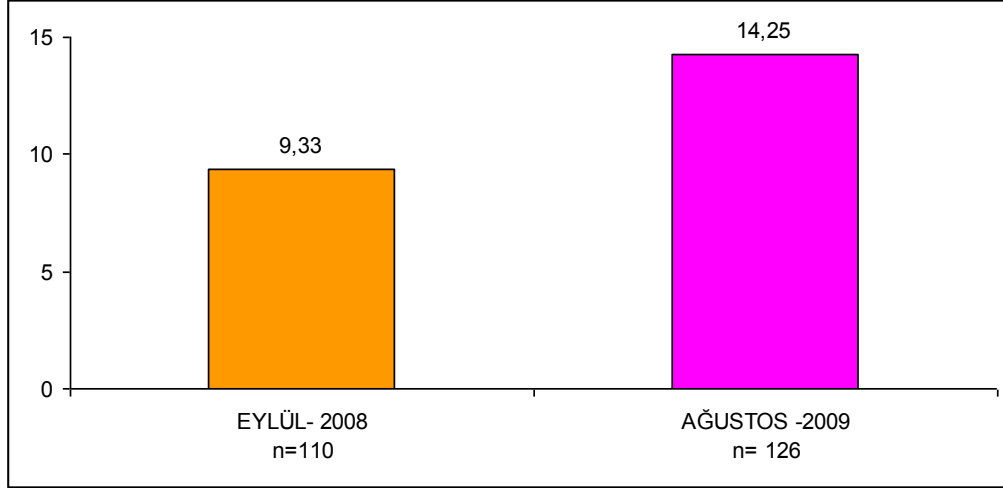

* Bir rulo kâğıt havlu 192 metredir.

5. 6. Personelin Bilgi Düzeyindeki Değişim

Eylül 2008’de sağlık personeline uygulanan 16 soruluk bilgi testinde doğru cevap ortalaması 9,33 iken, aynı testin Ağustos 2009’da uygulanmasıyla ortalama 14,25’e yükselmiştir.

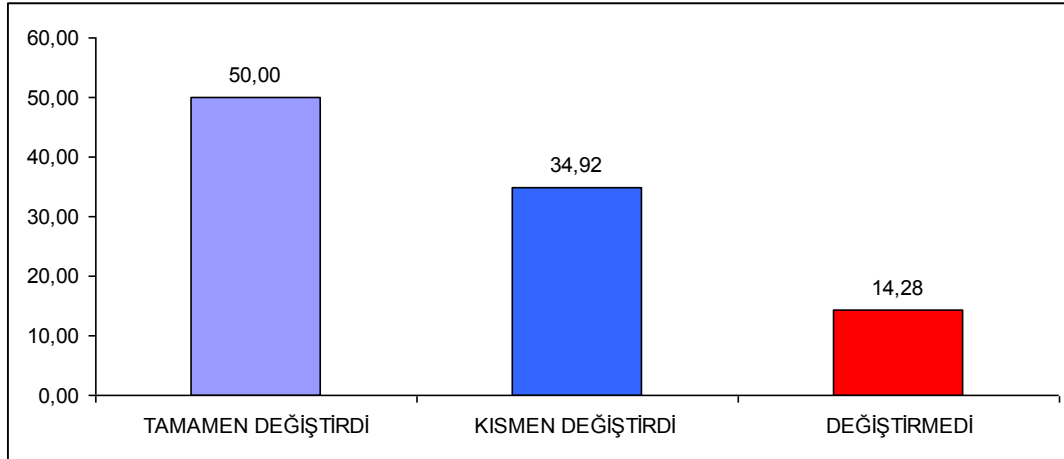
Grafik 5. Uygulanan testlerdeki doğru yanıtların değişimi

5.7. El Hijyeni Programın El Hijyen Uygulamalarında Yaptığı Değişim

Ağustos 2009’da uygulanan algılama anketi sonucunda; çalışanların % 50,00’si el hijyeni programının el hijyeni uygulamalarını tamamen değiştirdiğini, % 34,92’si kısmen değiştirdiğini, % 14,28’si ise hiç bir değişiklik yaratmadığını ifade etmişlerdir.

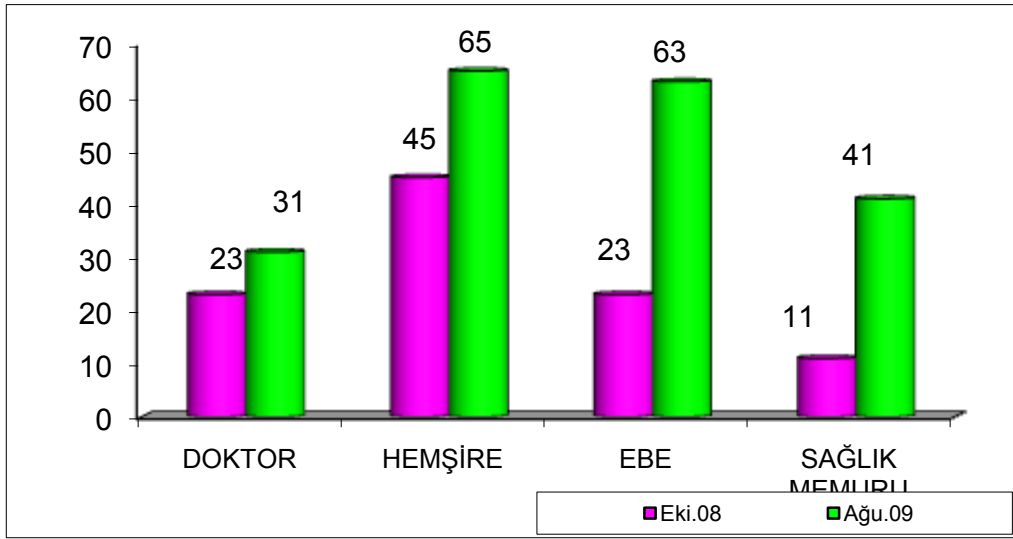
Grafik 6. El hijyeni uygulamalarında yaptığı değişim

5.8. El Hijyeni Uygulama Oranı

Ekim 2008’de ve Ağustos 2009’da kırkar adet sağlık personeline ait el hijyeni gözlem sonuçları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir. Ekim 2008’de el hijyeni uygulama oranı % 25,5 iken, ağustos 2009’da ise % 50,00’ e yükselmiştir.

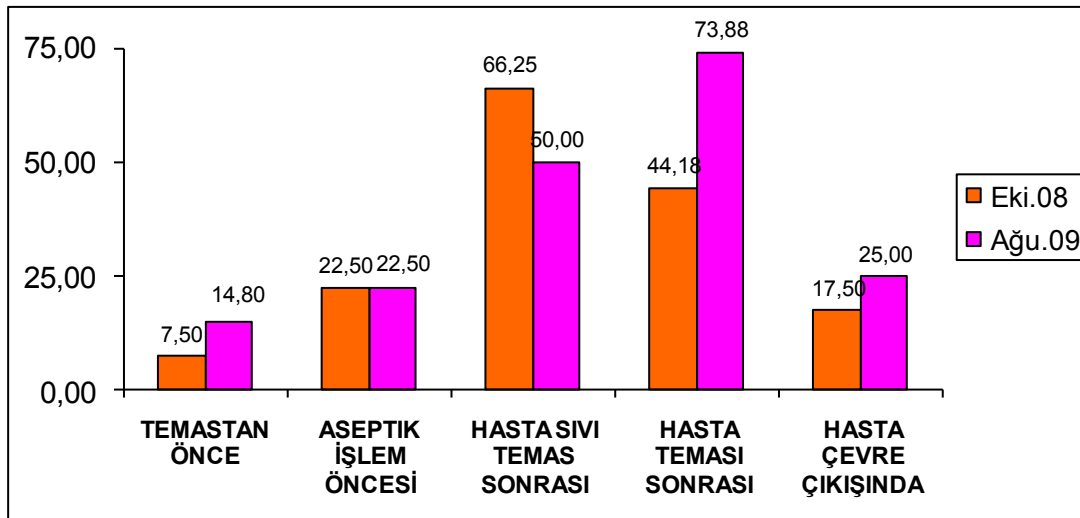
Grafik 7. Unvanlara göre el hijyeni uygulama oranı (%)

5.9. El Hijyeninde 5 Adıma Uygulama Oranı

Ekim 2008’de ve Ağustos 2009’da el hijyeni gözlem sonuçlarında el hijyeninde 5 adıma uyum oranları grafikte gösterilmiştir.

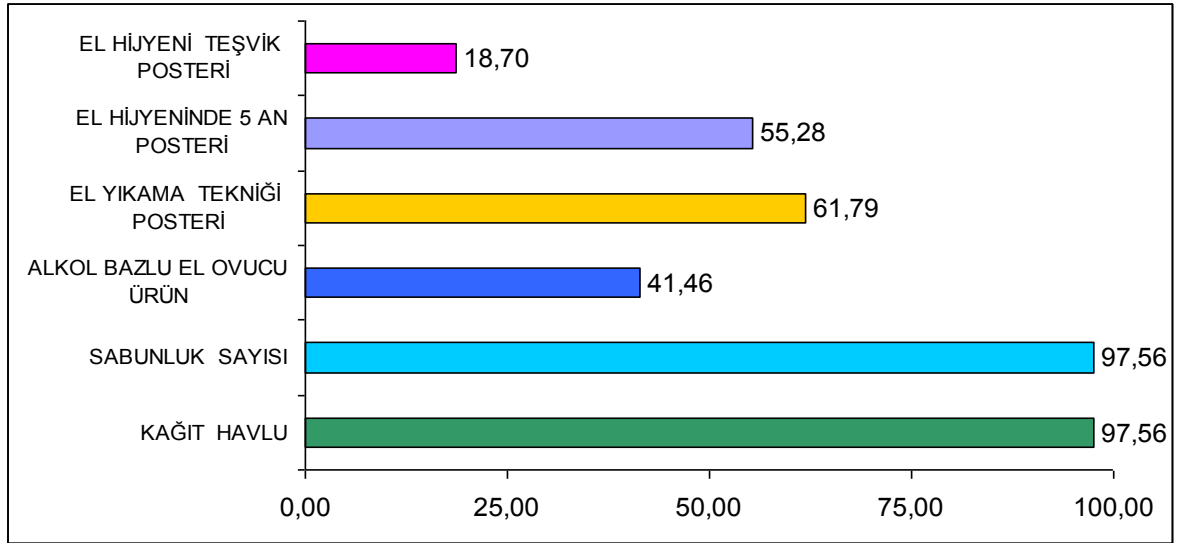
Grafik 8. El hijyeninde 5 adıma uygulama oranı

5. 9. Lavabolarda El Hijyeni Ürünü ve Hatırlatıcıların Bulunma Durumları

Ağustos 2009’da hastanede bulunan 123 lavaboda el hijyeni ürünleri ve hatırlatıcılarının bulunma oranları grafikte gösterilmiştir.

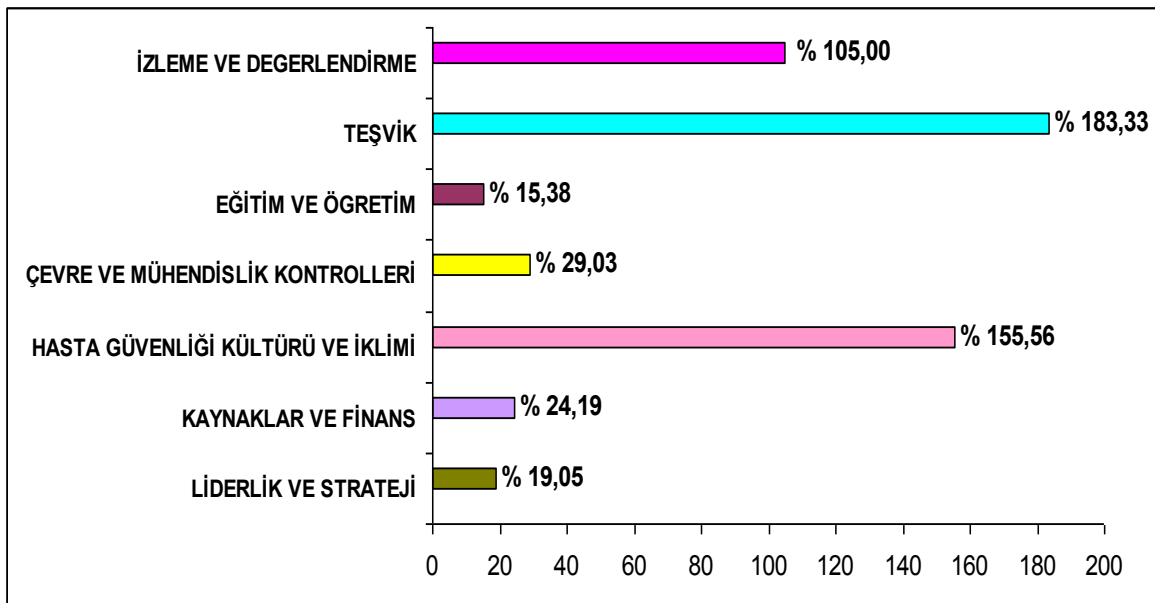
Grafik 9. Lavabolarda el hijyeni ürünleri ve hatırlatıcıların bulunma durumları

5.10. Tesis Durumunda Değişimler

Tesis durum analizi, hali hazırda bulunan yapılar ve kaynaklar, hasta güvenliği ve enfeksiyon kontrolü ile ilgili olarak hastanenin kültürü hakkında bilgiler edinilmesinde yardımcı olur. Tesis durum analiz formu ile Eylül 2008 ve Ağustos 2009'da değerlendirme yapılarak, değişim % olarak belirlenmiştir. Tesis durumundaki değişme en fazla teşvik alanında (% 183,33), hasta güvenliği kültürü ve ikliminde (% 155,56) ve izleme değerlendirme (% 105,00) kısımlarında olmuştur

Grafik 10. Tesis durumundaki değişimler

6. UYGULAMANIN MALİYETİ

El hijyeni programı başlamadan öncesinde yıllık maliyeti 25.060,50 lira iken, program başladıktan sonra yıllık maliyeti 39.931,63 liraya yükselmiştir. Bir hastanın yattığı gün başına el hijyeni maliyeti 2,79 liradır.

7. SONUÇ

Hastanemizde el hijyeni programı başladıktan sonra hiç hastane enfeksiyonu görülmemiştir. Genel olarak el hijyeni uygulama oranı % 50 civarında olup, istenilen düzeyde değildir. Bu oranının yükseltilmesi için eğitim, gözlem ve geri bildirimlerin devam edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Albay, Ali (2005) El antiseptiklerinde Cilt Koruyucu Maddeler, 4. Ulusal Sterilizasyon Dezenfeksiyon Kongresi Sayfa 41-58

Meriç, Meliha (2008) Enfeksiyon Kontrol Komitelerinin Sağlık Hizmetleri ile İlişkili Enfeksiyon Kontrolündeki Roller, http://www.klimik.org.tr/BaharOkulu2008/pdfs/12Mart2008_M_Meric.pdf (24.12.2008)

Sağlık Bakanlığı, “Hizmet Kalite Standartları Rehberi” 2009, Ankara.

http://www.rshm.gov.tr/enfeksiyon/egitim/EKHems_sunumlar/4hastane_enf_onemi_tanimi.ppt#260,4, Hastane Enfeksiyonları Sonuçlar (24.12.2008)

http://www.performans.saglik.gov.tr/content/files/hastaguvenlik/saglik_hizmetlerinde_el_hijyeni_konulu_dso_kilavuzu.pdf (24.12.2008)

http://www.performans.saglik.gov.tr/content/files/hastaguvenlik/uygulama_kilavuzu.pdf (05.09.2008)

EKLER

Ek 1. El Hijyen Programı

	Dok. Kod. DD.79	Yür. Tarihi 15.09.2008	Rev. Tarihi/ No ---/00	Sayfa No 1/1
EL HİJYENİ PROGRAMI				
AMAÇ: Sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonların önlenmesinde en önemli uygulamalardan biri olan el hijyenini sağlamak ve bu vasıta ile hasta ve çalışan güvenliğini temin etmektir.				
KONULAR: 1. El hijyeni ürünlerin envanteri 2. El hijyeni ürünlerinin temini 3. Personel Eğitimi 4. El hijyeni uygulamaların değerlendirilmesi				
İLGİLİ SÜREÇLER: 1- Kurumdaki el hijyeni ürünlerin envanteri 2- Yöneticilerin el hijyeni algılama araştırılması 3- Sağlık Çalışanların el hijyeni algılama araştırılması 4- Sabun ve el hijyeni ürünlerinin tüketimin belirlenmesi 5- Sağlık Çalışanların el hijyeni konusundaki bilgi düzeyinin tespiti 6- Personel eğitimi 7- El Hijyeni İçin 5 Durum (Endikasyon) Kuralı Gözlem Formu ile hastane çalışan üzerinde gözlem 8- El hijyeni eğitim materyallerin (afiş, broşür, kitapçık, görüntülü materyal vb) geliştirilmesi 9- Değerlendirme ve geribildirim				
İYİLEŞTİRME ALANLARI: 1. Tedavi ve bakım yerlerinde el hijyeni ürünlerin temini 2- Personel Eğitimi 3- Gözlem sonuçların geri bildirimi				
EĞİTİMLER/ORYANTASYONLAR: İyileştirme alanlarına yönelik gerekli olan eğitim sürecinin yıllık eğitim planına dâhil edilmesi.				
RAPOR SÜRECİ: 3 AYDA BİR GÖZDEN GEÇİRME:				

HAZIRLAYAN	KONTROL EDEN	ONAYLAYAN
Ahmet ATASOY Tıbbi Teknolog	KURUM KALİTE TEMSİLCİSİ Dr. Hasan ARSLAN	BAŞHEKİM Uz. Dr. Salim AKSOY

Ek 2. El Hijyeni Eylem Planı

SANDIKLI DEVLET HASTANESİ EL HİJYENİ POGRAMDAKİ FAALİYETLERİN ZAMAN DAĞILIMI

EK- 2

FAALİYETLER	2008 EYLÜL				2008 EKİM				2008 KASIM				2008 ARALIK				2009 OCAK				2009 ŞUBAT				2009 MART				2009 NISAN				2009 MAYIS				2009 HAZİRAN				2009 TEMMUZ				2009 AĞUSTOS				2009 EYLÜL			
	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta	1 hafta	2 hafta	3 hafta	4 hafta												
Program Sorumlusunun belirlenmesi	X																																																			
Tesis durum analizi	X																																																			
Gözlemcilerin Seçimi	X																																																			
Gözlemcilerin Eğitimi	X																																																			
El hijyen ürün durum analizi	X																																																			
El hijyen ürünleri tüketim araştırması	X	X						X							X									X																												
Çalışan algılama araştırması	X																							X																												
Çalışan Bilgi araştırması	X																							X																												
El hijyen Gözlemleri	X													X										X																												
Eğitim Program Hazırlığı		X	X																																																	
Araştırma sonuçlarının geri bildirimi					X	X																			X																											
Personel Eğitimi					X	X										X	X																																			
Poster, afiş, bilgi notların dağıtımı						X																																														
El hijyen programının uygulanması	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X					
Çalışma raporunun hazırlanması																																																X				

Ek 3. Tesis Durum Analiz Formu

		TESİS SEVİYESİ DURUM ANALİZİ				
CEVAP ANAHTARI		5	4	3	2	1
Tam olarak uygulandı.						
Öncelik verildi ve önlem alındığı açıkça görülüyor.						
Öncelik verildi fakat önlem alınmadı.						
Görüşülüyor fakat harekete geçme kararı yok.						
Bu faaliyetle ilgili görüşme yok.						
LİDERLİK VE STRATEJİ						
1	Üst yönetimde hasta güvenliğinden sorumlu üst düzey bir yönetici vardır.					
2	Hasta güvenliği, kurumun stratejisinde net şekilde ifade edilmektedir.					
3	Mevcut bir enfeksiyon kontrol komitesi vardır.					
4	Enfeksiyon kontrol komitesi düzenli olarak toplanmaktadır. (En az 6 ayda bir)					
5	El hijyenine riayetin iyileştirilmesi tesisin öncelikleri arasındadır.					
KAYNAKLAR VE FİNANS						
6	Tesis, enfeksiyon kontrol kılavuzlarını uygulamaktadır.					
7	Enfeksiyon kontrol kılavuzları, CDC (Hastalık Kontrol ve Uygulama Merkezleri) veya DSÖ veya ulusal kılavuzlarını baz almaktadır.					
8	Tesis, el hijyeni kılavuzlarını uygulamaktadır.					
9	El hijyeni kılavuzları, CDC (Hastalık Kontrol ve Uygulama Merkezleri) veya DSÖ veya ulusal kılavuzlarını baz almaktadır.					
10	Sahada bu iş için tahsis edilmiş bir enfeksiyon kontrol hekimi vardır.					
11	Sahada bu iş için tahsis edilmiş en az bir tane bir enfeksiyon kontrol hemşiresi vardır.					
12	Sahada bir mikrobiyoloji laboratuvarı vardır.					
13	Mikrobiyoloji laboratuvarı, enfeksiyon kontrol faaliyetleri için kullanılmaktadır. (Tarama, salgın araştırma, antimikrobiyal direnç tespiti)					

Ek 4. Servis El Hijyeni Alt Yapısı Belirleme Formu

SERVİS ALT YAPI BELİRLEME FORMU

SERVİS / BÖLÜM

DENETLEME TARİHİ

	Oda No	Yatak Sayısı	Lavabo Sayısı	Kâğıt Havlu	Sabunluk Sayısı	Sıvı Sabun	Alkol Bazlı El Ovucu Ürün	El Yıkama Tekniği Poster	El Ovma Tekniği Poster	El Hijyeni Teşvik Poster
HASTAODALARI										
TEDAVİ ODALARI										
KORİDOR										
TOPLAM		0	0	0	0	0	0	0	0	0

HASTA ODA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-----------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

TEDAVİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
--------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

KORİDOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
---------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Ek 5. El Hijyeni Anketi

EL HİJYENİ ANKETİ

01.09.2008 tarihinde yürürlüğe girecek olan Sağlıkta Performans ve Kalite Yönergesinin EK 1 de belirtilen Hizmet Kalitesi Standartları içinde en yüksek puanlı standartlar arasında el hijyeni bulunmaktadır.

Hastanemizde sağlık- bakım çalışanların el hijyeni konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını belirlemek amacıyla anket düzenlenmiştir.

_ Bu anketi doldurmanız 15 dakikadan fazla sürmeyecektir.
_ Her soruya yalnızca tek bir cevap verilecektir.
_ Lütfen soruları dikkatlice okuyun ve sonrasında spontane şekilde cevaplayın.- Cevaplarınız gizli tutulacaktır.

KISA SÖZLÜK

Alkol-esaslı formülasyon (veya formül): mikropları öldürmek amacıyla ellere uygulanmak amacıyla tasarlanmış olan, alkol ihtiva eden preparat/kansımlar (sıvı, jel veya köpük).

El ovma/ovalama: Ellerin antiseptikle ovulması işlemi (alkol-bazlı formülasyon)

El yıkama: Ellerin sabun ya da antimikrobiyal sabun ve suyla yıkanması işlemi.

Salim AKSOY
Baştabip

- 1- Unvanınız
Uzman Hekim () Pratisyen Hekim ()
Diş Hekimi () Hemşire ()
Ebe () Sağlık Memuru ()
- 2- Yaşınız:
() 17-20 () 21-25 () 26-30
() 31-35 () 36-40 () 41-45
() 46-50 () 50
- 3- Cinsiyetiniz:
() 1. Kadın () 2. Erkek
- 4- Medeni Durumunuz:
() 1. Evli () 2. Bekar
- 5- Eğitim durumunuz nedir?
| Use | Ön Lisans | Lisans | Yüksek Lisans
- 6- Kaç yıldır mesleğinizi yapıyorsunuz?
1 yıldan az. () 1-2 yıl () 3-5 yıl ()
6-10 yıl () 11-15 () 15 yıldan fazla ()
- 7- Çalıştığınız Servis / Ünite
Dahiliye () Cerrahi () Acil ()
Doğum () Çocuk () Ameliyathane ()
Poliklinik () Laboratuvar ()

EK-5

- 8- Kaç yıldır bu birimde çalışıyorsunuz?
1 yıldan az. () 1-2 yıl () 3-5 yıl ()
6-10 yıl () 11-15 () 15 yıldan fazla ()
- 9- Bir iş günü içinde hastalarla kaç kere doğrudan temasta bulunuyorsunuz?
1-5 arası () 6-10 arası ()
11-15 arası () 15'ten fazla ()
- 10- Hastanede çalıştığınız sürece el hijyeni uyguluyor musunuz?
Evet () Hayır () Bazen ()
(Cevabınız hayır ise 18.inci soruya geçiniz)
- 11- Ellerinizi hijyeninde hangi yöntemi kullanıyorsunuz?
El Yıkama ()
Eldiven kullanma ()
Antiseptik El ovma ()
- 12- Ortalama bir iş gününde ne sıklıkla el hijyeni uyguluyorsunuz?
1-5 arası () 6-10 arası ()
11-15 arası () 15'ten fazla ()
- 13- Ellerinizi hijyenin aşağıdakilerden hangisini kullanıyorsunuz?
Normal Sabun ()
Antiseptik sabun ()
Alkol bazlı El ovma antiseptiği ()
- 14- El yıkama süreniz ortalama ne kadardır.
20 saniyeden az () 21-40 saniye ()
40- 60 saniye () 60 saniyeden fazla ()
- 15- El ovma süreniz ortalama ne kadardır.
20 saniyeden az () 21-40 saniye ()
40- 60 saniye () 60 saniyeden fazla ()
- 16- Ellerinizi en fazla ne zaman yıkıyorsunuz veya ovuyorsunuz?
Hasta temastan önce ()
Antiseptik işten sonra ()
Hasta vucut sıvısına maruziyetten sonra ()
Hasta ile temastan sonra ()
Hasta Ortamıyla temastan sonra ()
Yukarıdaki işlemlerin hepsinde ()
- 17- Hasta bakım sürecinde bakım verdiğiniz kişiler " Ellerinizi yıkamadan bana dokunmayın " dedikleri oldu mu?
Hayır () Evet ()
- 18- El hijyeni uygulamama nedeniniz?
El yıkamak veya ovacak zamanım yok ()
Çalıştığım ünite de el antiseptiği ve sabun yok ()
El antiseptikleri ellerimde alerji ve dermatik yapıyor ()
El hijyeni için eldiven kullanmayı yeterli görüyorum ()
- 19- El hijyeni konusunda resmi eğitim aldınız mı?
Hayır () Evet ()

Ek 6. El Hijyeni Gözlemleri

Ek 7. El Hijyeni Talimatı

	Dok.Kod T.25	Yür.Tarihi 17.10.2005	Rev. Tarihi / No 24.10.2009 / 1	Sayfa No 1
	EL YIKAMA TALİMATI			
Ellerinizi su ile ıslatarak, avuç içine yeteri kadar sabun alınız				
				
Ellerin avuç içleri karşılaştıkça gelecek şekilde ellerinizi ovunuz		Sağ el avuç içi sol elin dış kısmı üzerinde, sağ el parmaklarının arasına gelecek şekilde ovunuz, tersini sol el için yapınız		
				
Avuç içleri karşılaştıkça gelecek şekilde, parmaklar birbirini arasına gelecek biçimde ovunuz		Parmak arka yüzeyleri diğer elin avuç içine gelecek şekilde ovunuz		
				
Sol elin baş parmağını sağ el avuç içine alarak sağ el parmaklarıyla sol el baş parmağını kavrayınız ve eksenli etrafında ovunuz ve tersini sağ el için yapınız		Sağ el parmaklarını birleştirerek, sol el avuç içinde saat yönünde ve ters yönde rotasyon hareketi yaptırarak ovunuz, tersini sağ el için yapınız		
Ellerinizi su ile durulayarak, atılabilir kağıt havlu ile kurutunuz. Kağıt havlu ile musluğu kapatınız.				
HAZIRLAYAN ENFEKSİYON KONTROL HEMŞİRESİ Ö.GÜLSÖM ÖKSÜZ		KONTROL EDEN KURUM KALİTE TEMSİLCİSİ Dr.Hasan A. ARSLAN		ONAYLAYAN BAŞHEKİM UZ.DR.SALİM AKSOY

Ek 8. El Hijyeninde 5 Adım

EK-9

EL HİJYENİ İÇİN 5 AN

1

HASTA İLE TEMASTAN ÖNCE
Hasta ile temastan önce ellerinizi yıkayınız.

2

ASEPTİK GÖREVLERDEN ÖNCE
Herhangi bir aseptik işlemden hemen önce ellerinizi yıkayınız.

3

VÜCUT SIVILARININ BULAĞMA RİSKİNDEN SONRA
Vücut sıvıların bulağına riskinden sonra ellerinizi yıkayınız.
(ve ekdiverleri giydikten sonra)

4

HASTA İLE TEMASTAN SONRA
Hasta ile temastan sonra ellerinizi yıkayınız.

5

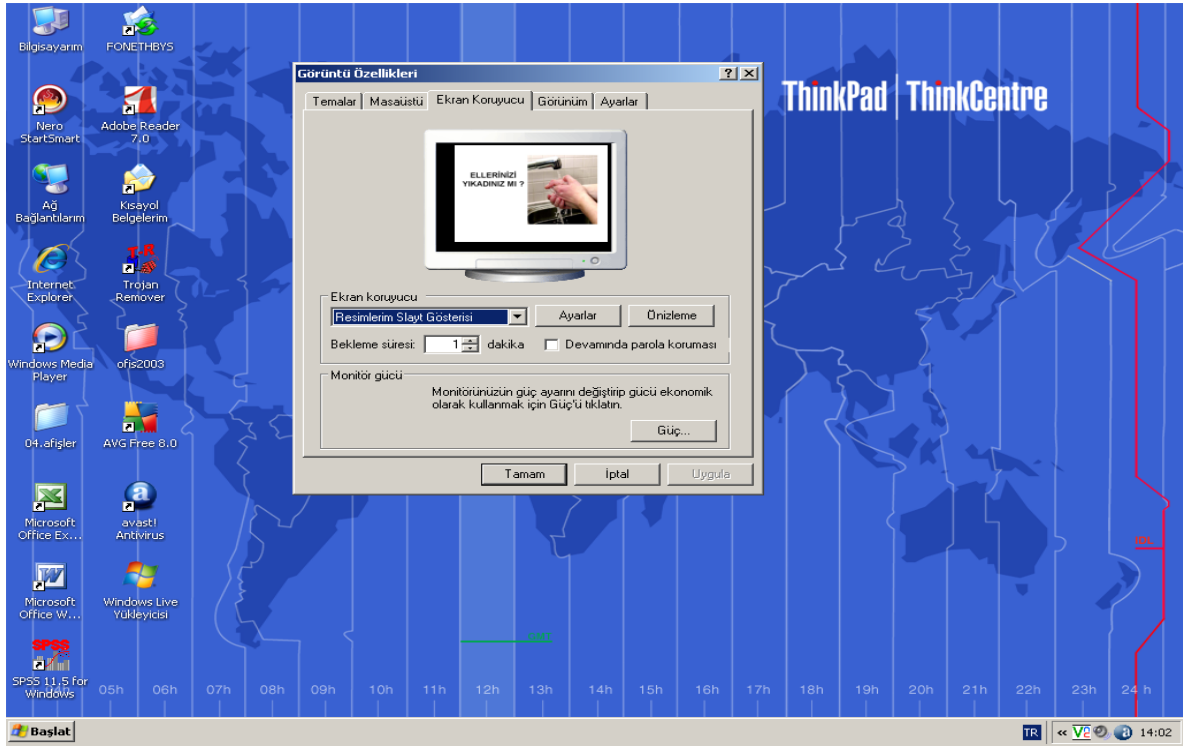

HASTA ÇEVRESİ İLE TEMASTAN SONRA Hastanın odasında kullandığı herhangi bir eşya-objeye temas olmuysa ellerinizi yıkayınız. Hatta temas olmasa bile yıkayınız.

Ek 9. El Hijyeni Hatırlatıcılar

Ek 10. Bilgisayar Ekran Koruyucusunun Oluşturulması

ELLERİNİZ
TEMİZ Mİ ?

ELLERİNİZİ
YIKADINIZ MI ?

Ek 11. Hasta Bilgi Sisteminden Çalışanlara Mesaj Gönderilmesi

The screenshot displays a hospital information system interface. At the top, a blue window titled 'Duyuru' (Announcement) is open. It contains the following text:

Karakter boyutu: A A A A

AHMET ATASOY - Tıbbi Teknolog

EL HİJYENİ PROGRAMI - Çar 16/09/2009 08:56

SAGLIĞINIZ İÇİN 60 SANİYE AYIRMAK İSTEMEZ MİSİNİZ ?

ELLERİNİZİ YIKADINIZ MI ?

At the bottom of the window, it says: 'Bu duyuru toplam 77 kişi tarafından okunmuştur.' (This announcement was read by a total of 77 people).

Below the announcement window, a 'Başlat' (Start) button is visible.

The main application window is titled 'Aksiğlık - [Ayaktan Hasta Kabul Modülü - 8.2.0.0]'. It features a sidebar with a tree view containing the following items:

- Ayaktan Hasta Kabul Modülü
- Laboratuvar Modülü
- Doğum ve Ameliyathane Modülü
- İstatistik Modülü
- Denetim Modülü

The main area of the application displays a table titled 'Kim Okudu' (Who Read) with the subject 'Konu: EL HİJYENİ PROGRAMI'. The table lists the following data:

Adı Soyadı	Unvanı	Okuma Zamanı
ÖRAY OKTAY	Eczacı	16/09/2009 13:46:53
RUFET GÜLVER	Yeni Gelişim Personeli	16/09/2009 13:47:09
İsmail BAŞNAR	MEMLR	16/09/2009 14:12:51
Cpr Dr. Erdi GÜRKAYA	Genel Cerrahi Uzmanı	16/09/2009 14:14:05
AYSEL TOPUN	Yeni Gelişim Personeli	16/09/2009 14:20:27
Ayşe ÇETİN	Hemşire	16/09/2009 14:30:13
GÜLER ARIHAN GÜCELI	Lab. Teknisyeni	16/09/2009 14:30:21
Menderes KOCADOZ	Soğuk Muhafaza	16/09/2009 14:56:23
MALME ERDUR	Yeni Gelişim Personeli	16/09/2009 15:20:57
Cpr Dr. Tuğba CEZGİCI	Kodifiye Hastalıkları Uzmanı	16/09/2009 15:28:37
MESNA YILIOZ	Yeni Gelişim Personeli	16/09/2009 15:47:07
UĞULUM OKSUZ KAMR	Hemşire	16/09/2009 15:47:47
HAKAN DURAN	Yeni Gelişim Personeli	16/09/2009 15:54:33
SAADETTİN ULUSOY	Yeni Gelişim Personeli	16/09/2009 16:02:00
Cpr Dr. Bilal AYTOR	Cpr Dr.	16/09/2009 16:16:00
AYSEL SAKIYIL	Hemşire	16/09/2009 17:16:00
Mehmet KILINÇKAYA	Hemşire	16/09/2009 17:31:58
MEDNE YILDIZ KARAKAYA	Hemşire	17/09/2009 00:01:18
Cpr Dr. MAHİR KOÇKAR	Genel Cerrahi Uzmanı	17/09/2009 00:06:07
MERYEM ÖZMEKİ	Hemşire	17/09/2009 00:17:43
Ayşe SARIOZ	Yeni Gelişim Personeli	17/09/2009 07:52:07
HATICE YEŞİL ERMEN	Fos	17/09/2009 08:11:08
Özlem ZELGİN RUÇUKKAYA	Uzm. Dr.	17/09/2009 08:20:44

At the bottom of the table, it says 'DR032' and '77'.

On the right side of the application window, there is a sidebar with the 'SANDIKLI DEVLET HASTANESİ' logo and the text 'BİL KOD:368'. Below this, there are several buttons: 'Anamnez', 'İstatistik', 'Arşiv Ekleme', 'Personel Bilgi', 'Gelişim Takvimi', and 'Hakkında'.

The taskbar at the bottom shows the 'Başlat' button and several open applications: 'Google - Microsoft Int...', 'Aksiğlık - [Ayaktan ...', and 'Microsoft PowerPoint ...'. The system clock shows 'TR' and '09:09'.

Ek 12. Çalışanlara Mektup Gönderilmesi

Değerli Meslektaşım,

Hastane enfeksiyonları gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde önemli bir halk sağlığı problemidir. Hastaneye yatan hastaların %5 - 15'inde hastane enfeksiyonu gelişebilmektedir.

Hastane enfeksiyonlarının % 20- 40'ında kaynağın veya bulaş yolunun eller olduğu gösterilmiştir

El hijyeni artık, sağlık hizmeti verilen yerlerde patojenlerin yayılmasını önlemek için önemli bir önlem olarak görülmektedir. Sağlık hizmeti verilen yerlerde patojenlerin yayılmasını azaltmak için enfeksiyon kontrol önlemlerine ilişkin DSÖ yayınlarında, el hijyeninin ana önlem olduğu vurgulanmaktadır.

El hijyeni 01.09.2008 tarihinde yürürlüğe giren Sağlıkta Performans ve Kalite Yönergesi hükümlerince hazırlanan Hizmet Kalite Standartları içinde yer almaktadır

Hastanemizde el hijyeni Programı 01.09.2008 tarihinden beri uygulanmaktadır. Gözlemciler tarafından yapılan el hijyeni gözlemleri sonucunda hastanemizde el yıkama ve ovmanın kalite standartlarına uygunluğu çok düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

El hijyeni damlacık enfeksiyonu hastalıklarının yoğun olduğu bu günlerde çok önem taşımaktadır.

El hijyeni konusunda titizlik göstereceğinize inanmaktayım.

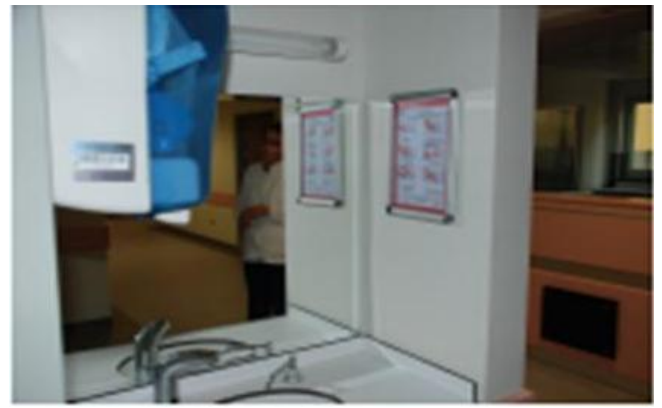
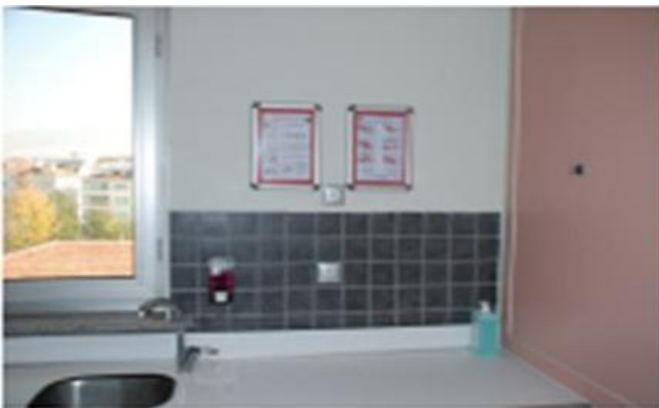
Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Uz. Dr. Salim AKSOY
Başhekim

Ek 13. Personel Eğitimi

Ek 14. Alkol Bazlı El Antiseptiği Dağıtımı

Ek 15. El Hijyeni Programını Değerlendirme Anketi

EK-15

EL HİJYENİ PROGRAMINI DEĞERLENDİRME ANKETİ

Değerli Meslektaşım,

Hastanemizde, 01.09.2009 tarihinde yürürlüğe giren Sağlıkta Performans ve Kalite Yönergesi doğrultusunda el hijyeni programı uygulanmaktadır.

Ankette vereceğiniz cevaplar, hastane enfeksiyonlarının önlenmesinde en etkili olan el hijyeni programının değerlendirilmesi ve aksayan yönlerinin belirlenerek düzeltilmesinde kullanılacaktır.

Saım AKSOY
Baştabip

1- Unvanınız

Uzman Hekim () Pratisyen Hekim () Diş Hekimi ()
Hemşire () Ebe () Sağlık Memuru ()

2- Yaşınız:

3- Cinsiyetiniz: () 1. Kadın () 2. Erkek

4- Medeni Durumunuz: () 1. Evli () 2. Bekar

5- Eğitim durumunuz nedir?

Use () Ön Usans () Usans () Yüksek Usans ()

6- Çalıştığınız Servis / Ünite

Dahiliye () Cerrahi () Doğum ()

Çocuk () Ameliyathane () Poliklinik ()

Acil () Laboratuvar ()

7- Çalıştığınız Ünite ve serviste alkol bazlı el

antiseptiği sürekli olarak bulunmakta mıdır ?

Daima () Arasında () Nadiren () Hiç ()

8- El hijyeninde alkol bazlı el antiseptiği kullanıyor

musunuz ? Evet () Hayır ()

(Cevabınız evet ise 10.uncu soruya, cevabınız hayır ise 9.uncu soruya geçiniz)

9- Alkol bazlı el antiseptiğini kullanmama nedenini

açıklayın? (En fazla 03 neden belirtiniz)

Kullanmayı unutuyorum ()

Kullanmaya zamanım yok ()

Dermatitimi var ()

Renğini beğenmiyorum ()

Kokusu beğenmiyorum ()

Fazla yapışkan olduğundan ()

Ellerimi fazla kurutuyor ()

Uygulanması iyi değil ()

Diini ilancım gereği ()

10- Hastanemizde uygulanan el hijyeni programı el hijyeni uygulamanızı değiştirdi mi ?

Evet () Kısmen () Hayır ()

11- El hijyeni konusunda resmi eğitime aldınız mı ?

Hayır () Evet ()

12- Genel olarak, sağlık bakımının yatan hastada enfeksiyon gelişimi üzerindeki etkisi ne kadardır?

Çok düşük () Düşük ()

Yüksek () Çok yüksek ()

13- Sağlık bakımıyla bağlantılı enfeksiyonların önlenmesinde el hijyeninin etkisi ne kadardır?

Çok düşük () Düşük ()

Yüksek () Çok yüksek ()

14- Bütün hasta güvenliği konuları arasında, kurumunuzda el hijyeni ne kadar önem taşımaktadır?

Düşük öncelikli () Orta öncelikli ()

Yüksek öncelikli () Çok yüksek öncelikli ()

15- Hastanemizde çalışanlara el yıkama veya el ovma vasıtasıyla el hijyeni sağlanması tavsiye edildiği zaman bu çalışanların bunu gerçekten yapma yüzdesi ne kadardır? (% 0 - % 100 arasında)
%.....

Sizce aşağıdaki eylemler hastanemizde el hijyeni kurallarına uyma oranının kalıcı olarak artmasını konusunda ne kadar etkili olacaktır?

		Hizmet deği	Etili değ	Kararım	Etili	Çok etli
16	Kurumunuzdaki idarelerin ve üst düzey yöneticilerin el hijyenini desteklemesi ve açıkça tavsiye etmesi					
17	Sağlık tesisinin el dezenfektanlarını her bakım noktasında hazır tutması					
18	Bakım noktaslarında hastaları olarak el hijyeni posterlerinin asılması					
19	Her sağlık-bakım çalışanının el hijyeni konusunda eğitimi olması					
20	Sağlık ve tıbbi el hijyeni talimatlarının tüm sağlık çalışanları için görülebilen hale getirilmesi					
21	Sağlık çalışanlarının el hijyeni performansları konusundaki sonuçlarını düzenli olarak öğrenmeleri					
22	El hijyenini mükemmelleştirmek için uygulanan (ve iş arkadaşlarınız için iyi örnek teşkil etmemesi)					
23	Hastalardan sağlık çalışanlarına el hijyeni konusunu hastalıklarının önlenmesi					

Ek 16. El Hijyeni Uygulamaları

